

Zgodovinske stvari.

Kakošen denar je Feston?

Velečastiti naš starosta, gosp. Davorin Trstenjak je v svojem zadnjem spisu v „Novicah“: „Collectae papales, o kranjskih cerkvah leta 1323“ na strani 28. pri cerkvi St. Martinus omenil „tres Fertones“ in pristavil vprašanje: kakošen je bil ta denar? Malo niže pa pri cerkvi S. Vitus supra Laybacum stoji „Festones III.“

Kolikor je meni znano, denarja z imenom Ferton ali Feston ni bilo, pač pa je znan denar po imenu Teston. Kar se tiče prve besede Ferton, gotovo je tiskarska napaka ter je isto kar poznejši Feston. Pri obeh besedah pa je F zamenjan z T, tedaj ne Feston, marveč Teston. Da se T kaj lahko zamenja z F-om, to je naravno, posebno pa še pri listinah, ki so čestokrat nerazločno pisane. Teston = Testone = Tostun pa je portugalski denar v vrednosti okoli 5 srebrnih grošev. V Italiji pa, kjer so posebno papeži Testone kovali, imel je vrednosti okoli 11—12 srebrnih grošev.

J. Šašelj.

Naši dopisi.

Z Dunaja 7. febr. (Iz zbornice poslancev.) Taja se, taja — sem pisal zadnjič — in izrekel nado, da se kmalu rešimo političnega ledú. — Nimam sicer preklicavati danes tega prerokovanja, a opomniti moram častite bralce na drug, vremensk pregovor: „Ako na svečnico od strehe prej kot od sveče káne, se medved v brlogu ne gane“. Ta pregovor je menda tudi našim prekanjenim politikom bil kažipot, kajti do svečnice so se zelo varovali napraviti kaj — gorkote. Ko je bila pa osodepolna svečnica prestana, kanili ste vendar tudi ta teden dve kaplji, — kanil je namreč glasoviti ministerski svetnik Lehmayr iz naučnega ministerstva tje v prostore upravne sodnije, kjer nam ne more več nevaren biti. Kdor ve, da je Lehmayr prav za prav bil oče naših novih verskih postav, Stremayer pa le očem, — ta bo vedel ceniti pomenljivost odhoda njegovega iz našega naučnega ministerstva. Lehmayrjev odhod pomeni, da se tam v kljub Conradovi mlačnosti pripravlja prevrat — temeljit prevrat na naučnem polji, kakoršnega vidimo na gospodarskem polji v ravno posvetovani oderuški postavi. — Oficijozni in vladi nasprotni časniki se sicer prepirajo o tem, ali je šel Lehmayr iz ministerstva na lastno prošnjo ali posiloma, toda meni in tudi družemu političnemu svetu na tem ni mnogo ležeče, ali se državnemu življenju škodljivi izrastki odstranijo z bolečim zažiganjem ali z ostrim nožem, ali se pa podvežejo z lepobarvano svilo, — nam zadostuje to, da je le škodljivi izrastek odstranjen. — Druga kaplja tega tedna je imenovanje dr. Meznika, državnega poslanca, advokata v Pragi, uda českega kluba, tudi za svétnika upravne sodnije. O njem se je uže lani čulo, da si išče enacega posla; — imenovanje njegovo ima nekako značiti — politično nepristranost upravne sodnije. — Sicer ta teden ni prinesel posebnih novic; v dveh sejah državnega zbora nadaljevala se je obravnava oderuške postave. Ker predlog odsekov reprezentuje posredovalni dogovor z vlado, zato so brezvspešni bili vsi predlogi poslancev, in to le zato, da se v tej zadevi zdaj vsaj nekaj doseže. — Tudi v budgetnem odseku je uže nekoliko vršelo — toda samo zato in v ta namen, da se s tem vojska napové za javno debato, ko pride državni proračun v obravnavo. — Ustavovorni časniki so si prizadevali tudi ta teden čenčati o razdvojenosti in razpadu Hohenwartovega kluba,

al le „pia desideria“ levičarjev so te čenče, vsaj do danes ne še več, kajti vse dotična poročila so izmišljena. — Umrl je ta teden zopet en poljsk državni poslanec Skrzinski za pljučnim vnetjem. Bil je rajaki poleg Kusnerja najbolj levičarskega duhá.

Iz Mandrešta 2. febr. — V Besarabiji in sploh v južni Rusiji imeli smo kaj toplo in čisto brez snežno jesen. Mnogokrat bilo je vreme bolj spomladanskemu kot jesenskemu podobno. Oktobra meseca se je enkrat malo snega pokazalo, kateri je vendar precej skopnil. Potem pak imeli smo skoz in skoz vedre in jasne dni. Tudi začetek zime bil je popolnoma pohleven, brez mraza, snega in burje. Do novega leta (1. januarija po tukajšnjem julijanskem, a 13. po gregorijanskem kalendaru) se je živina na polji pasla, — velika dobrota za tukajšnje kmetovalce, ker so lansko leto vsled dolge in hude zime in pičlega dežja kaj malo krme nakosili. Novoletni dan pak nam je prinesel precéj snega, toliko, da se je lahko kaj bistra vožnja s sanmi pričela. In sedaj imamo dovolj ostro zimo, 23. in 24. januarija n. s. bilo je — 20° R.

Ker je imela Besarabija, kakor sem v svojem zadnjem dopisu omenil, v pretečenem letu dovoljno lep pridelek poljskih plodov, ni tu nikakoršnega pomanjkanja, samo vina je v primeri z drugimi leti malo. Tudi so tukaj vse reči dosti dober kup, a v mnogih krajih, posebno v večih mestih, je dragina, kakoršne v Rusiji še ni bilo. „Žitnica“ Evrope imela je prošlo leto, izvzemši malo gubernij, v obče slabo žetev. Osebito v vzhodnih in južnih gubernijah se je v nekaterih krajih vsled žitaega žužka (anisoplia austriaca), v drugih zopet vsled preobilnega dežja meseca junija in julija kaj malo pridelalo, tako, da je v mnogih mestih veliko pomanjkanje. — Na jugu je poljedelstvo glavno pridobstvo, in slabe letine imajo tu kaj velik vpliv na kupčijo in obrtnijo. Vse nekako zastoji, kedar pšenica ne obrodi. Bogače žetve pak vse oživé. Zadnja leta se je kaj mnogo žita iz Rusije izvozilo, na pr. 1878. leta 30 milijonov in 579.717, a leta 1879. celó 42 milijonov in 200.000 četvrt. V resnici mnogo. V prošlem letu pak šlo ga je malo od tod. Glavno eksportno mesto na jugu je Odesa, biser Črnega morja. od tod odpravilo se ga je leta 1880. 3 milijone in 849.140 četvrt, proti 7 milijonov in 721.530 četvrt l. 1879., to je 50% manj. Na skladiščih ga je tu 31. decembra 1880. leta 1 milijon in 68.500 četvrt ostalo. Drugo znamenito izvozno mesto na obalah Črnega morja je Nikolajev. Od tod odpravilo se je 1880. leta 1 milijon in 721.053 četvrt, proti 3 milijone in 780.720 četvrt 1879. leta v tujino. Konec leta ga je 543.643 četvrt na skladišču ostalo. Odesa in Nikolajev skupaj izvozila sta 1880. leta 6 milijonov četvrt žita manj kot 1879. leta, to daje deficit od 60 milijonov rubljev. Drugih manjših luk Črnega morja danes ne omenim. Upamo, da se pričeto leto boljše obnese.

Gledé zakonodateljstva spomnim ukaza od 23. (5.) novembra 1880. l., vsled katerega je davek od soli odstranjen in pošljina (col) na vvozeno sol zmanjšana. Odprava davka od soli je vljuden in v resnici moder finančen in gospodarsk čin, kateri je neposredno od njegovega veličanstva cesarja Aleksandra II. prišel. Namen tega narodno ekonomičnega djanja jasno izražen je v samem ukazu. Želja, ne samo osvoboditi revne razrede naseljenja od težke naloge, temveč pospešiti živinorejo, kmetijstvo, ribolovstvo in nekatere druge obrtnijske predele. Brez davka bode sol okolo 40 kopek pud (funtov) stala.

Ruskim žitorejcem uže nekaj let kvar dela žitni žužek, zdaj pa še vinogradnikom opasnost grozi, kajti na južnem bregu Krime pokazala se je filoksera.

Žitni trg v Odesi je kaj mlahav, radi zravniteljno